

Fejér megye területfejlesztési koncepció környezeti értékelés tematika

Készült:

A Fejér Megyei Önkormányzat megbízásából a Lechner Lajos Tudásközpont Nonprofit Kft.
Területi és építésügyi szakértői osztályán

Fejér megye területfejlesztési koncepció környezeti értékelés tematika

1. Tájékoztató a koncepcióról

Címe: Fejér megye területfejlesztési koncepciója

Típusa: megyei területfejlesztési koncepció

Tartalma: A megyei területfejlesztési koncepciók részletes tartalmát a **218/2009. (X.6.) Korm. rendelet a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól** írja elő 3. számú mellékletében.

Ennek megfelelően a Fejér megyei területfejlesztési koncepció tartalma:

- I. A helyzetelemzés összefoglalása: SWOT
- II. Fejér megye célrendszere
 - II.1. Jövőkép
 - II.2. A megye fejlesztési elvei
 - II.2.1. Horizontális elvek
 - II.2.2. Horizontális célok
 - II.3. Átfogó célok
 - II.4. Stratégiai célok
- III. Belső koherencia bemutatása
- IV. Funkcionális térségek
- V. Külső koherencia vizsgálat
- VI. A területfelhasználás alapelvei
- VII. A fejlesztés eszköz- és intézményrendszere

Tervezési terület: Fejér megye közigazgatási területe

A koncepció célja: Fejér megye területfejlesztési koncepciója a megye társadalmi, gazdasági és környezeti folyamataiból, állapotából és erőforrásaiból kiindulva jelöl ki hosszú távú jövőképet, amelynek eléréséhez a 2014-2020 tervezési-pénzügyi időszakra célrendszert határoz meg.

Helyzetismertetés (különösen a környezeti szempontból lényeges információk):

A megye belső adottságainak (erősségek, gyengeségek) és a területfejlesztési irányokat befolyásoló külső tényezők (lehetőségek, veszélyek) meghatározása a **helyi szereplők ismereteivel kiegészült helyzetelemzés alapján készült¹**, a SWOT elemek közös megfogalmazásával. Ennek legfontosabb megállapításai az alábbiakban foglalhatók össze.

¹ FEJÉR MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA FELTÁRÓ-ÉRTÉKELŐ VIZSGÁLAT Egyeztetett, végleges dokumentáció 2012. december Készült a Fejér Megyei Önkormányzati Hivatal megbízásából a VÁTI Nonprofit Kft. Területi Információszolgáltatási és Tervezési Igazgatóságán

Fejér megye 4358 km²-nyi területén 2011 évi népszámlálási adatok alapján 426² ezer fő él. Közlekedés-földrajzi elhelyezkedése kedvező: jelentős európai innovációs tengelyekhez kapcsolódik, ugyanakkor területének nagy részén a főváros vonzása, fejlesztő hatása is érvényesül. Többek között ezen **erősségek** segítették a megye pozitív piacgazdasági beilleszkedését, gazdasági teljesítményét, az országgal megegyező mértékű természetes fogyás melletti pozitív migrációt és a megyék között is kedvező jövedelmi pozíciót. E feltételek összessége markáns fejlődési zónákat rajzol ki. Gazdaságföldrajzi potenciálját tovább erősítik az országos szinten is kiemelkedő ipari és szolgáltatási centrumok (Székesfehérvár, Dunaújváros), az info-kommunikáció fejlettsége, az átlag feletti uniós forrásfelhasználás, valamint az olyan értékek, mint a kimagasló termőhelyi adottságokra alapozott mezőgazdasági feldolgozóipari hagyományok (Mezőföld) és agrárkutató potenciál (Martonvásár), a jelentős kiterjedésű szőlőültetvényekkel rendelkező borvidékek (Móri-, Etyek-Budai borvidék, Velencei-tó környéki települések) és az ivóvízkincs.

Gazdag kulturális örökség alapozza meg a megye turizmusát, de jelentősek az összefüggő erdőterületek, védett természeti és táji értékek is.

Országos szinten is kiemelkedő gazdasági szerepű megyei jogú városok (Székesfehérvár, Dunaújváros) tartoznak Fejér megyéhez, amelyek egyben széles logisztikai hatókörrel rendelkeznek. Dunaújváros a világ leghosszabb belvízi útján fekvő szállítási csomópont. Térségi gazdasági szempontból is további számos említésre méltó funkcióval rendelkező város (Mór, Bicske, Gárdony, Martonvásár, Sárbogárd stb.) erősíti a településrendszert.

A társadalmi erősségek között megemlíthető az oktatási, szakképzési intézmények folyamatos fejlődése és a civil szervezetek aktivitása.

Fejér megye **gyengeségei** között elsősorban az utóbbi években tapasztalható világgazdasági válság hatásai érzékelhetők a GDP visszaesésében, a felsőoktatási és innovációs potenciál visszaszorulásában, valamint a K+F beruházások pozícióvesztésében. Fontos probléma a megye délnyugati részén a kiterjedt társadalmi, foglalkoztatottsági, gazdasági, infrastrukturális szempontból hátrányos helyzetű belső periféria helyzete, ahol a társadalmi leszakadás, szegénység/társadalmi kirekesztés okoz problémát. A kiváló termőterületeken nagytáblás, szűk faj- és fajtahasználatú és alacsony élőmunka igényű mezőgazdaság jellemző. További gondot jelentenek egyes közlekedési kapcsolati hiányok, a Duna hajózhatóságának korlátai és az európai normákhoz képest rossz minőségű mellékúthálózat és a minimális szintű kerékpárút hálózat.

A turisztikai potenciál megfelelő hasznosítását akadályozza a ráépülő szolgáltatási rendszer alacsony színvonala. Ezen kívül a természeti és kulturális értékek veszélyeztetettsége és a környezetszennyezés is gondot jelent.

A helyi életminőséget a közszolgáltatások körzetesítési problémái terhelik. Az egészségügyi, szociális ellátó és oktatási rendszer (hálózati- és létesítményi infrastruktúra, eszköz- és szakállomány) hiányosságai is hatékony beavatkozásokat igényelnek. A fejlesztések hatékonyságát a szektorok közötti partnerségi kapcsolatok akadozása gyengíti.

A fejlesztési irányokat meghatározó **lehetőségek** közül kiemelkedőek az Európai Unió 2014-2020 pénzügyi ciklusra tervezett alapok (KA, ERFA, ESZA, EMVA) és az azokhoz kapcsolt támogatási célok. Hasonlóan fontos az integrált programok (ITS, ITI, CLLD) kidolgozásában,

² A véglegesített koncepcióban – a véleményezőik igényeinek megfelelően – a rendelkezésre álló legfrissebb adatok kerültek az anyagba, ezért alkalmanként eltérnek a helyzetfeltárás 2010. évi adataitól.

valamint a kiemelt térségi stratégiákhoz (EUDMrS) való csatlakozásban és az uniós irányelvek érvényesülésében (pl.: VKI) rejlő potenciál. További lehetőséget jelent a kormány által támogatott nagyberuházások megyére gyakorolt pozitív hatása is (pl. a V0 – fővárost elkerülő zöldmezős vasútfejlesztés, M11 – Esztergom/Párkányt az M6-sal összekötő kiemelt főút). A várhatóan felhasználható pénzügyi kereteken kívül érdemes figyelembe venni a különböző témákban már elindult társadalmi paradigmaváltás tényét, például a környezet- és egészségtudatosság, a rurális értékek és a helyi termékek iránti kereslet, vagy az együttműködések fontosságának erősödését. Az erősségekben rejlő gazdasági potenciál hasznosulásának elengedhetetlen összetevője a hazai és külföldi vállalkozások letelepedése a megyében.

A külső tényezők közül a lehetséges fejlődési irányokat **korlátozó tényezők** között kiemelkedő az ember számára létfontosságú természeti erőforrásokat veszélyeztető klímaváltozás, a környezetszennyezés, a termőföld és a vízkészletek túlhasználata. A megye tranzit szerepe, ennek káros hatásainak (légszennyezés, bűnözés) erősödése a közösségi közlekedés folyamatos térvesztésével együtt értékcsökkentő tényezővé válhat. Fejlődést akadályozó összetevő lehet a társadalmi-gazdasági különbségek további növekedése, vagyis a kétsebességes fejlődés, a világgazdasági és európai dekonjunktúra, a kiszámíthatatlan gazdasági és jogi, pályázati környezet, továbbá a piacok bizonytalansága. A kiszámíthatatlan gazdasági környezetet növeli, hogy a megye iparának jelentős része olyan külföldi tulajdonban van, mely Magyarországtól, és annál inkább Fejér megyétől teljesen független megfontolások alapján szinte bármikor megszüntethető, külföldre költöztethető. Előrelátható veszélyként jelentkezik a fejlesztési-működtetési források, illetve a különböző ágazati (pl. egészségügy, oktatás, kultúra, műemlékvédelem) finanszírozások csökkenése is. További probléma a forráselosztási torzulások társadalmi egyenlőtlenséget / érzetet előidéző hatása. Számolni kell az olyan negatív társadalmi folyamatokkal, mint az együttműködés hiánya, a decentralizáció és a szubszidiaritás csökkenése. A civil szervezetek aktivitását megtörheti, ha támogatásaik fedezetére nem biztosítanak fejlesztéseik mellé garanciaalapot.

Koncepció fejlesztési irányainak bemutatása:

Jövőkép

FEJÉR MEGYE – PANNÓNIA SZÍVE
Fejér megye tradicionális társadalmi, kulturális, gazdasági-logisztikai szerepköreinek fenntartható és innovatív fejlesztése egyenrangú nagytárségi együttműködéssel, kiváló termőhelyi adottságainak bázisán, a természeti örökségének jövőtudatos kezelésével

Átfogó célok

A helyi közösségtudat, a kohézió, a népségmentartó képesség erősítése, a vállalkozó – innovatív társadalom megteremtése	Az élhető környezet minőségének javítása, a meglévő erőforrások védelme	A gazdasági vezető szerep megőrzése és további pozícióerősítés, kiegyenlített gazdasági fejlődés megvalósítása
---	---	--

Stratégiai célok

Hálózati együttműködések fejlesztése	Vállalkozó – innovatív társadalom megteremtése	Befektetés az emberekbe	Természeti és kulturális értékek megőrzése, bemutatása, lakókörnyezet javítása	Természeti erőforrások védelme	Versenyképes vállalatok támogatása	Versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése	Periférikus és vidéki térségek felzárkóztatása
--------------------------------------	--	-------------------------	--	--------------------------------	------------------------------------	--	--

Horizontális elvek és célok

Város – vidék együttműködésének erősítése
A fejlesztési programok hatékonyságának növelése
Fenntarthatóság
Foglalkoztatás növelése
A klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak mérséklése

A koncepció megvalósításából származhat-e országhatáron átterjedő jelentős, káros környezeti következmény: A megyehatárok nem képeznek országhatárokat, ezért a koncepció megvalósításából nem származnak országhatáron átterjedő következmények.

2. A kidolgozandó környezeti értékelés javasolt tematikája

1. Környezeti értékelés kidolgozási folyamatának ismertetése
 - 1.1. Előzmények
 - 1.2. A tervezés folyamat más részeihez való kapcsolódás
 - 1.3. A környezeti értékelés során tett javaslatok hatása a koncepció alakulására
 - 1.4. A környezet védelméért felelő szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a környezeti értékelés készítése során történő figyelembe vétele, az indokok összefoglalása
 - 1.5. A környezeti értékelés készítése során felhasznált adatok forrása, az alkalmazott módszer korlátai, nehézségek, az előrejelzések érvényességi határai, a felmerült bizonytalanságok
2. A koncepció rövid ismertetése
 - 2.1. A koncepció céljainak, tartalmának összefoglaló ismertetése
 - 2.2. A koncepció összefüggése más releváns koncepciókkal, illetve programokkal
3. A koncepció megvalósítása környezeti hatásainak, következményeinek feltárása
 - 3.1. A koncepció céljainak összevetése a koncepció szempontjából releváns nemzetközi, közösségi, országos vagy helyi szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi célokkal
 - 3.2. A környezetvédelmi célok és szempontok megjelenése, illetve figyelembe vétele a koncepcióban
 - 3.3. A koncepció céljainak egymás közti, illetve a releváns koncepciók, illetve programok céljaival való konzisztenciája környezeti szempontból
 - 3.4. A jelenlegi környezeti helyzet releváns, a koncepcióval összefüggésben lévő elemeinek ismertetése
 - 3.5. A koncepció megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása
 - 3.6. A koncepció megvalósítása esetén várható, a környezetet érő hatások, környezeti következmények előrejelzése
 - 3.7. A környezeti következmények alapján a koncepció értékelése
4. A koncepció megvalósítása következtében várhatóan fellépő környezetre káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó, a koncepcióban szereplő intézkedések környezeti hatékonyságának értékelése, javaslatok egyéb szükséges intézkedésekre.
5. Javaslat olyan környezeti szempontú intézkedésekre, előírásokra, feltételekre, szempontokra, amelyeket a koncepció által befolyásolt más dokumentumban figyelembe kell venni
6. A koncepció megvalósítása következtében várhatóan fellépő környezeti hatásokra vonatkozóan a koncepcióban szereplő monitorozási javaslatok értékelése, javaslatok egyéb szükséges intézkedésekre
7. Közérthető összefoglaló

3. A környezeti értékelés kidolgozásának ütemezése:

Feladatok	Hetek a szerződéskötéstől számítva															
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.
Környezeti vizsgálat metodikai megalapozása I.																
Tematika javaslat tervezői összeállítása	■															
A környezeti értékelés tematikájának szakhatósági (környezet védelméért felelős szervek) véleményezésre bocsátása, nyilvánosságra hozatal		■														
Egyeztetés		■	■	■	■	■										
A tematika átdolgozása, véglegesítése az észrevételek alapján						■	■									
Környezeti értékelés kidolgozása és egyeztetése																
Környezeti hatásvizsgálat kidolgozása az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet előírásai és az jóváhagyott tematika szerint					■	■	■	■								
A környezeti értékelés megküldése a környezet védelméért felelős szerveknek és az Országos Környezetvédelmi Tanácsnak, nyilvánosságra hozatal									■							
Egyeztetés									■	■	■	■	■			
Tervezési dokumentumok véglegesítése																
Beérkezett vélemények feldolgozása, tervezői válaszok kidolgozása,													■	■		
A környezeti értékelés véglegesítése a beérkezett vélemények átvezetésével													■	■	■	
Fejér megyei területfejlesztési koncepció környezeti értékelésnek megfelelő átdolgozása														■	■	
A környezeti értékelés nyilvánosságra hozatala																■

4. A környezet védelméért felelős szervezetekkel való konzultációkra vonatkozó javaslat

Bevonandók köre:

- Közép-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
- Nemzeti Park Igazgatóság (Duna-Ipoly NP, Balatoni Nemzeti Park)
- megyei kormányhivatal népegészségügyi szakigazgatási szerve
- Országos Környezetvédelmi Tanács

Egyeztetés ütemezése: kézhezvételtől számított min 30 nap

5. A környezeti értékeléssel kapcsolatos nyilvánosság tájékoztatási módja:

Bevonandók köre: A koncepció társadalmasítása során megszólított érintettek érdekeltek a Környezeti Értékelés nyilvánosságra hozásában is. Ezek elsősorban a koncepció készítésében részt vett társadalmi, gazdasági közigazgatási szervezetek.

Nyilvánosság módja:

A megyei nyomtatott sajtóban (Fejér Megyei Hírlap) (www.feon.hu), valamint a Fejér megyei önkormányzat weboldalán (www.fejer.hu)

Az észrevételek befogadása elektronikus úton zajlik, és beérkezésük határideje minimum 30 nap.

6. A terv elfogadása, tájékoztatás a döntésről

Elfogadás várható időpontja: 2014. február

Összefoglaló ismertető:

A Környezeti Értékelést a Fejér Megyei Közgyűlés hagyja jóvá. Az előterjesztés figyelembe veszi a Környezeti Értékelést, valamint a kapott vélemények, észrevételek dokumentációját, továbbá az Értékelés eredményeinek hatására véglegesített koncepciót.

Ehhez összefoglaló ismertetés készül a koncepció elfogadásáról, amely tartalmazza az elfogadás indokait, a környezeti szempontok, a Környezeti Értékelés, az arra érkezett észrevételek és vélemények figyelembevételét a végső koncepcióban, és végül a javasolt monitorozási indikátorok felsorolását.

Az összefoglaló kiküldése a bevont környezet védelméért felelős szervezeteknek történik, nyilvánosságra hozatala pedig az 5. pontban említett módon történik meg.